

אורות השבת

גליון מס'
889

בטאון הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע
וממלכת התורה בעיר האבות שע"י רשת מוסדות "קול יהודה"

מנהל מערכת
הרב אברהם טריקי

פרשת השבוע
וירא

עורך
הרב עוזיאל אדרי

דבר רב העיר שליט"א

אהבת ישראל

וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת קוֹל הַנֶּעֱר (בראשית כא, יז)

את קול הנער: שיפה תפילת החולה מתפילת אחרים עליו, והיא קודמת להתקבל (רש"י)

בדברי רש"י הללו נמצא גילוי מופלא לשאלה גדולה אשר עמדו בה רבותינו הראשונים והאחרונים: האם תפילת האדם על עצמו עדיפה יותר מתפילת אחרים עליו והיא מתקבלת יותר, או שמא עדיף יותר שאחרים יתפללו עליו. ואמנם השכל וההגיון מורים שתפילת האדם על עצמו חשובה יותר, שהרי היא בוקעת מתוך שברון לב, וכבר נאמר 'קרוב ה' לנשברי לב ואת דכאי רוח יושיע' (תהלים לז, יט) ועוד נאמר 'לב נשבר ונדכא אלוקים לא תבזה' (תהלים נא, יט) וכן נאמר 'שערי דמעה לא נעלו', ללמדך שאין לך דבר המועיל לעורר רחמי שמים וקיבול תפילות יותר משברון הלב. מכל מקום גמרא ערוכה היא לפנינו (ברכות ת, ב) אודות רבי יוחנן שחלה והלך לפני רבי חנינא שיתפלל עליו, אמר לו רבי חנינא האם חביבין עליך יסורים, אמר לו לא הן ולא שכן. אמר לו תן לי את ירך, התפלל עליו והקימו מחוליו. ושאלה הגמ' מדוע רבי יוחנן נזקק לתפילתו של רבי חנינא, וכי לא יכל להתפלל על עצמו. ועל כך השיבה הגמ', 'שאיין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים', והיינו כשחלילה מידת הדין מתנוחה על החולה הרי שהוא כבול בה ורק אחרים יוכלו להתירו ממאסרו, ע"ש. ברם, כאמור מדברי רש"י הנזכרים משמע, שיפה תפילת החולה – מתפילת אחרים עליו והיא קודמת להתקבל. וכבר תמחו עליו רבים מרבותינו הראשונים, היאך נעלמו ממנו דברי התלמוד המפורשים 'שאיין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים', ופירשוהו באופנים שונים כל אחד כיד ה' הטובה עליו. והקדוב אלי בזה, הוא פירושו הנפלא של הגאון חתם סופר אשר חילק בין תפילת הגויים לתפילתן של ישראל, שכן הכתוב אשר דיבר בו רש"י מיידי בהגר ושמעאל, ואצל הגויים שאין ביניהם ערבות זה לזה פשוט שתפילת האדם על עצמו מתקבלת יותר אך עם ישראל אשר ערבים זה לזה אפשר שתפילת אחרים עליו חשובה יותר, שכן מתקיים בה תרתי: יש בה שברון לב, מפני שכל אחד מרגיש בכאב של חבירו עד כדי שברון לב. וכן יש בה מעלה שאין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים, עכ"ל. הרי לפנינו מפורש, שאין תפילת אחרים על החולה מתקבלת מבלי שיחוש המתפלל בכאבו של החולה עד כדי שברון לב כמו אצל החולה עצמו!

ואכן הרואה יראה שמידה זו של ערבות הדדית טבועה רק בנפש העם היהודי. דהנה על הכתוב (יחזקאל לז, לא) 'ואתן צאן מרעיתי אדם אתם', דרשין בתלמודא (יבמות סא, א וב"מ קד, ב): 'אמר רשב"י אתם קרוין אדם ואין העכו"ם קרוין אדם'. ומהאי דרשה יליף רשב"י (ספ) שאין קברי העכו"ם מטמאים דהא 'אדם כי ימות באהל' כתיב, ע"ש. וצריך ביאור במה משבח הכתוב את ישראל יותר משאר אומות, וכי משום שהם קרוין 'אדם' ואין אומות העולם קרוין אדם. והרי אדרבה לישנא ד'אדם' לשון שפלות הוא כמבואר להדיא בגמ' שבת (פס, א), דדרשין התם עה"פ (תהלים סח, יט): 'עלית למרום שביט שבי לקחת מתנות באדם' – בשכר זאת שקראוך אדם, לקחת מתנות. ופי' רש"י (ספ): 'בשכר שחרפוך וקראוך אדם נוצר מהאדמה לשון שפלות'. הרי לפנינו מפורש דלישנא ד'אדם' לשון שפלות הוא, והוא משום דמורה הוא על בריאותו מהאדמה כדכתיב (בראשית ב, ז) 'וצר ה' אלוקים את האדם עפר מן האדמה'. וא"כ צ"ב במה משבח הכתוב ביחזקאל את ישראל יותר מכל האומות באומרו 'ואתן צאן מרעיתי אדם אתם'. וביותר יפלא, מה חידש רשב"י בהאי קרא טפי ממ"ש בו להדיא, והא מקרא מלא הוא 'אדם אתם', ושמע מיניה שאין אומות העולם קרוין אדם.

ברם כבר נודע בזה פירושו הבהיר של המהר"ם מלובלין, שאמנם הכינוי 'אדם' במהותו הוא לשון שפלות, וכל לשון 'איש' שבמקרא לשון חשיבות הוא כדוגמת הנאמר במדכי הצדיק 'איש יהודי היה בשושן הבירה' (אסתר ב, ה). מכל מקום, יש מעלה בלשון 'אדם' על פני לשון 'איש', והיא האחדות הרמחה בתוכו. שכן לשון 'אדם', אי אפשר להכפילו בלשון רבים והיינו 'אדם' אלא תמיד הוא לשון יחיד. וזה עומק חידושו של רשב"י 'אתם קרוין אדם', פתח בלשון רבים וסיים בלשון יחיד, לאמר שכל ישראל בכללותם קרוין 'אדם'.

המשך דבר רב העיר במדור "אורות הכשרות"

דבר העורך

תפילת אברהם אבינו ורשב"י

בתפילת אברהם אבינו על סדום נאמר 'ויגש אברהם פירש רש"י שניגש לדבר קשות כלפי הקב"ה. וכן מסופר בזהר על רשב"י שפגש מלאך שבא להחריב את העולם בגלל שאין שלוששים צדיקים בדור, אמר לו רשב"י לך לפני הקב"ה ואמור לו 'בר יוחאי נמצא בעולם', אמר הקב"ה למלאך 'עשה מה שצויתך ואל תשים לב לבר יוחאי, עמד רשב"י וגירשו למלאך, יצאה בת קול מן השמים ואמרה 'אשריך רשב"י שהקב"ה גזר למעלה ואתה מבטל מלמטה'. אמור הרבי תפילתם של אברהם ורשב"י זה הוראה בעבודת ה' שלא להסתפק בבקשות ובתחנונים, אלא בעיקר לדרוש את המצטרך לו. וכן כתב החפץ חיים 'לא להסתפק בבקשה על הגאולה אלא לתבוע אותה בתוקף כפועל שכיר שהדין שורק כאשר הוא דורש את שכרו חייבים לתת לו בו ביום'.

בהרכת לבך ללמוד ואמונה

הרב עוזיאל אדרי

רב המרכז הרפואי "סורוקה"

וק"ק שבטי ישראל שכונה יא' באר שבע

לוח זמנים שבועי

לוח הזמנים מדויק לבאר-שבע	יום א' מרחשון (8.11.20)	יום ב' מרחשון (9.11.20)	יום ג' מרחשון (10.11.20)	יום ד' מרחשון (11.11.20)	יום ה' מרחשון (12.11.20)	יום ו' מרחשון (13.11.20)	שבת קודש כז מרחשון (14.11.20)
עלות השחר	4:54	4:55	4:56	4:57	4:58	4:59	5:00
זמן סליח ותפילין	5:00	5:01	5:02	5:03	5:04	5:05	5:06
זריחה - הגן החמה	6:05	6:06	6:07	6:08	6:09	6:10	6:11
סוף ק"ש לדעת מג"א	8:09	8:10	8:10	8:11	8:11	8:12	8:12
סוף ק"ש להנחיל והר"א	8:42	8:42	8:42	8:43	8:43	8:44	8:44
סוף שבת ק"ש	9:36	9:36	9:36	9:37	9:37	9:37	9:38
חצות יום ולילה	11:25	11:25	11:25	11:25	11:25	11:25	11:25
מנחה גדולה	11:55	11:55	11:55	11:55	11:55	11:55	11:56
פלג המנחה	15:54	15:54	15:54	15:53	15:52	15:52	15:51
שקיעה	16:49	16:48	16:48	16:47	16:46	16:46	16:45
צאת הכוכבים	17:02	17:01	17:01	17:00	16:59	16:59	16:58

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע:	וירא
הפטרה:	ואשה אחת
כניסת השבת:	16:30
יציאת השבת:	17:21
רבנו תם:	17:56

העלון טעון גניזה.

אורות הכשרות

– גוף אחד אתם! וזאת מעלתו של עם ישראל על פני כל אומות העולם, עכת"ד (בתוספת ביאור).

זה לענ"ד עומק דברי התלמוד (שלוו ודך ארץ וזא): 'הואיל ושנאו ישראל את המחלוקת ואהבו את השלום ועשו חניה אחת, הרי השעה שאתן להם את תורת'. וצריך ביאור הרי בכלל 'אהבת השלום' יש 'שנאת המחלוקת', ושניהם כאחד נכללים בתנאי האחרון של 'חניה אחת'. ואם כן, מדוע הוצרכו לחלקם לשלושה תנאים. ונראה לענ"ד ברור, שבאמת יש כאן רק תנאי אחד של 'ועשו חניה אחת', אלא שהקדים לפניו את שני התנאים הראשונים, כדי להורות מהו משמעות התנאי של 'חניה אחת'. והיינו, לא די בשנאת המחלוקת וגם לא באהבת השלום, אלא צריך אחדות בפועל של 'חניה אחת' ממש – כדוגמת אחדות האדם עם עצמו ועם בנו. וזה מוכח ומבואר מתוך דברי רש"י על הפסוק (שמות יט, ב): 'ויהיו שם ישראל כאיש אחד בלב אחד'. ולפי הנראה, פירוש רש"י מקורו בדברי התלמוד הללו.

ועל כל פנים, ברור שזה כוונת דברי רבי עקיבא (יחזלמי נדרים ט, ד) במה שקם ודרש: 'ואהבת לרעך כמוך' זהו כלל גדול בתורה, רוצה לומר שמצוה זו היא 'היסוד' שעליו עומדת כל התורה כולה.

ועתה בוא נראה, עד היכן מגיעה מצות 'ואהבת לרעך כמוך'. דהנה על דברי רבי עקיבא שדרש על מצוה זו – 'זהו כלל גדול בתורה', מצאנו חולק על השקפה זו, והוא בן עזאי שאמר לא כי, אלא 'זה ספר תולדות אדם' (בראשית ה, א) – זהו כלל גדול בתורה. והדברים תמוהים ואומרים דרשנו ואכן ראה ראיתי למי שהביא בשם הראב"ן פירוש נפלא בביאור פלוגתא זו, וזה תוכן דבריו: רבי עקיבא סבר, שאין לך אהבה גדולה יותר מאהבת אדם את 'עצמו', ולכן קם ודרש 'ואהבת לרעך כמוך' – זהו כלל גדול בתורה, לאמר אהוב את חבירך כפי שאתה אהוב את עצמך! אולם לעומתו בן עזאי סבר, שיש אהבה גדולה יותר – מאהבת עצמו, והיא אהבת אב את 'בנו'. ולכן קם ודרש 'זה ספר תולדות אדם' – זהו כלל גדול בתורה, דהיינו ראה בכל אדם 'תולדה' שלך, ועל כן אהוב אותו כפי שאתה אהוב את בןך ממש! ואנו אין לנו אלא להשתומם, לאלו דקויות של אהבה הוצרכו רבותינו לדקדק עד כדי פלוגתא של תנאים!

אכן כאמור זוהי אהבת ישראל הנגמרת מהערבות ההדדית של כל אחד מישראל המתפלל על חבירו לחוש בכאב הזולת כאילו היה זה כאבו הפרטי ממש! ותכונה זו בשיא התגלמותה ראינו אצל מרן 'מאור ישראל' זצוק"ל, אשר רבבות האנשים ששטחו בפניו במרוצת השנים את צרתם וביקשו את עצתו וברכתו, ראו בחוש איך הוא כואב את כאבם עד כדי דמעות שזלגו מעיניו כאילו היה זה כאבו הפרטי ממש. והעיד מזכירו האישי ר' צבי חקק, שלא אחת נאלץ הוא לעצור בעד אנשים שביקשו לפגוש את מרן כדי לשטוח את צרתם, בטענה 'שמרן שמע היום מספיק צרות והדבר פוגע בבריאותו! גם הפסקים הרבים שכתב להתיר עגונות מכבלי עגונות או פסולי חיתון למיניהם, נבעו מתוך אחריות ותחושת חרדה וכאב לגורלם המור, ולכן שם לילות כימים במסירות נפש עילאית למצוא להם מזון ותרופה על פי ההלכה הצרופה. דוגמא מאלפת לכך שמעתי מבנו הגאון רבי דוד יוסף שליט"א אשר העיד שכאשר רבינו נזקק לפני כעשר שנים לטיפול רפואי דחוף ומיידי, ביקש מרופאיו לשחררו לשלוש שעות לביתו ורק אחר כך לבצע את הטיפול, שכן הוא באמצע עריכת תשובה אודות היתר עגונה, וכיון שאינו יודע מה יעלה בגורלו אחרי הטיפול, חשש פן תישאר העגונה גלמודה ללא פסק. והדברים מדהימים ומדברים הם בעד עצמם!

בברכת לבית אלוף ואבויק

הרב יהודה דרעי

הרב הראשי וראב"ד באר-שבע

אורות הפרשה

גדול כוחה של צדקה שהופכת דין לרחמים

וישקיפו על פני סדום, פירש רש"י כל השקפה שבמקרא לרעה חוץ מהשקפה לטובה שהיא 'השקיפה ממעון קודשך מן השמים' וברך את עמך את ישראל, וזאת מפני גדול כוחה של צדקה ומתנת לעניים שהופכת את מידת הרוגז והדין לרחמים. כתב ה'בן לאשר' בשם האדמו"ר ה'בית ישראל' מגור זיע"א, שדקדק צריך להבין מדוע רש"י לא הזכיר את ענין הצדקה ומתנות עניים בחומש דברים 'השקיפה ממעון קודשך' ולמה כתב את זה כאן, ותירץ שבאמת צריך להבין למה נעושו אנשי סדום הם וממונם והלא כתב המדרש אין בעל הרחמים פוגע בנפשות תחילה, נוטל ממון ופודה את הנפש, ואם כן מדוע אנשי סדום נעושו גם באיבוד ממונם וגם הם נאבדו מהעולם. אלא על פי דאיתא במסכת סנהדרין חרפת שופטי סדום שהחזיקו ידי הגלגלים, ושהמיתו מיתה משונה את בתו של לוט שהחזיקה יד העני בלחם, כדכתיב 'הכצעקתה' צעקת ריבה זו הבת של לוט, אמר רב יהודה אנשי סדום רעים בגופן וחטאים בממונם שהיו מלאים גזל וכל הממון לא היה שלהם, שנאמר 'הנה זה היה עוון סדום, ויד עני ואביון לא החזיקה'. אם כן לא הייתה אפשרות להציל את הנפשות על ידי שמידת הדין תפגע רק בממון, כי ממנום היה גזול ולא שלהם כדי שהממון יכפר עליהם, משא"כ לוט שנזהר מלפשוט ידו בגזל ורכושו כן היה שלו, ועסק בצדקה וחסד שהכניס אורחים את המלאכים, וגם בתו הרגה במיתה משונה על שנתנה לחם לעני, על כן את לוט היה אפשר להציל על ידי שמידת הדין פגעה בממונו תחילה וניצול הוא ובנותיו.

נשמות דוד המלך מלכי בית דוד ומלך המשיח

ויורא והנה שלושה אנשים נצבים עליו, פירש רש"י נשא עיניו וראה ג' מלאכים. האחד בא לבשר שרה, והשנים הלכו לסדום האחד להשחית, והשני להציל את לוט. כמו שכתב במדרש תנא אין מלאך אחד עושה שתי שליחויות, ולא שני מלאכים עושים שליחות אחת, ולמה נאמר 'ויבאו שני המלאכים סדומה', אלא המלאך מיכאל אמר בשורתו ונסתלק, המלאך גבריאל נשתלח להפוך את סדום, והמלאך רפאל בא להציל את לוט. כתב ה'ברכה משולשת' בשם האדמו"ר ה'בית ישראל' מגור זיע"א, שדקדק צריך להבין למה הוצרך בשביל הצלת לוט לשלוח מלאך, הרי היה יכולת בידי אברהם אביו ע"ה כשראה שלא נתקבלה תפילתו לשלוח מיד את אחד מעבדיו עם סוסים אבירים דוהרים במהירות לסדום להודיע ללוט על דבר הפיכת סדום ועמורה, ולהצילו ובני ביתו שיברח על נפשו ויבוא תיכף למקומו של אברהם. ותירץ שאילו היה אברהם אביו ע"ה עושה כך לא היה יוצא כל העניין של לוט ובנותיו במערה, ולא היו יוצאים הנשמות הקדושות של דוד המלך ע"ה מלכי בית דוד ומשיח צדקינו, כדאיתא במסכת בבא קמא שתי פרידות טובות יש לי רות המואביה ונעמה העמונית להוציאם מעמון ומואב. וכן כתב במדרש אמר רבי טוביה בר רבי יצחק 'ואת שתי בנותיך הנמצאות' שתי מציאות רות המואביה, ונעמה העמונית, שנאמר 'מצאתי דוד עבדי' היכן מצאתי אותו בסדום. כי הנשמות של מלכי בית דוד היו בשביה בקליפות, ולא רצו לשחררם רק באופן מגונה כזה של לוט עם בנותיו, כי חשבו שמזה לא יצמחו אלו הצדיקים, אלא אנשי רשע וממילא ישארו הנשמות הללו בידם, וכמו שהיה באמת שלאחר זמן נאסרו עמון ומואב מלבוא בקהל ה' לעולם, כי עמון ומואב הם חלק מהקליפה, ולכן נשלח מלאך להציל את לוט, ובהשגחה פרטית נמלט עם בנותיו למערה כדי להתחכם על הקליפה, ולהוציא בדרך עקלתון את שני ניצוצות הקדושות הללו רות המואביה ונעמה העמונית ולעלותם לשורשם בקדושה ועל פי ביאורו של האדמו"ר ה'בית ישראל' מגור זיע"א לעיל, שלוט ניצול בכפרת רכושו, שבאמת אילו היה אברהם שולח את עבדיו להציל את לוט ולא היה נשלח מלאך להצילו, הרי שלוט היה מתנגד כנגד עבדיו של אברהם כדי להציל גם את ממון, ואז לא היה האפשרות שמידת הדין תפגע בממון תחילה וינצלו הנפשות, וכמו שנאמר 'בחמלת ה' עליו' ולא נאמר 'ועל רכושו'. ועוד שאילו היה אברהם שולח את עבדיו להציל את לוט הוא לא היה מאמין לאברהם שסדום נהפכת ושרצו להצילו שהרי נפרדו מתוך מריבה, אלא היה חושב שעניי אברהם צרות בכבודו שנעשה שם שופט, ועל כן היה ההכרח לשלוח דווקא מלאך להצילו.

"בד"ץ" מהדרי"ן

הרבנות הראשית באר-שבע

מחלקת "כשרות מהדרי"ן"

בראשות כב' המרא דאתרא הרב"ג יהודה דרעי שליט"א

הוחלפה כשרות "מהדרי"ן"
ועבר לכשרות "רבנות רגילה"

מסעדת "טוסט אנד רוק"

רח' קק"ל 29, באר-שבע

מסעדת "המקסיקני פרץ סנטר"

רח' אפרים לחון 112, באר-שבע

בברכה, מחלקת "כשרות מהדרי"ן" שעי הרבנות הראשית באר-שבע

דבר רבני הקהילות

הרה"ג רון אל אהרון שליט"א
דיין בביה"ד "לממונות" שע"י הרבנות באר שבע
ואב"ד בביה"ד "לממונות" בנתיבות

זורע צדקות מצמיח ישועות

בפרשת השבוע פרשת וירא נלמד כיצד אברהם אבינו מקבל את המלאכים לביתו ואע"פ שהם נדמים לו כערביים, מכל מקום אברהם אבינו נוהג בהם כבוד מלכים ושוחט בעבורם שלושה עגלים ע"מ לתת לכל אחד מהם את המנה המשובחת ביותר. והנה אמרו חז"ל (בבא מציעא פו, ב) : בזכות שלוש זכו לשלוש דהיינו בזכות שלשה דברים שעשה אברהם אבינו למלאכים זכו בני ישראל לשלושה דברים. בשכר חמאה וחלב - זכו למן. ובזכות והוא עומד עליהם - זכו לעוני כבוד. ובזכות יקח נא מעט מים זכו לבאר. והנה כל המאמר הזה הוא קשה: א. וכי זאת הפעם הראשונה שאברהם אבינו מכניס אורחים? הרי האורחים היו מצויים בביתו תדיר וכמו שאמרו חז"ל: ארבעה פתחים היו לאהלו של אברהם אבינו כדי שלא יצטרכו האורחים להקיף את הבית! וא"כ מדוע דווקא כאן יש דגש על השכר שיקבלו בני ישראל לעתיד בזכות מעשי אברהם אבינו? ב. הרי הגמרא במסכת תענית (דף טב) אומרת: בזכות שלוש זכו לשלוש - בזכות משה זכו למן, בזכות אהרן זכו לעוני כבוד, ובזכות מרים זכו לבאר. א"כ יש להבין האם בזכות אברהם זכו לכל אלה, או בזכות משה אהרון ומרים? אלא יסוד הדבר כך הוא: אברהם אבינו תמיד היה דואג לאורחים וכל מהותו היה עשיית חסד עם הזולת, אבל במצב כמו שהיה נתון בו ביום השלישי אחרי הברית מילה שהוא היום הקשה ביותר וכן ביום קשה מאד "כחום היום" שבו הוציא הקב"ה חמה מנרתיקה, בזמן כזה היה יכול אברהם אבינו לפטור את עצמו מעשיית המצווה בגופו והיה יכול לצוות לבני ביתו להכניס אורחים. אבל אע"כ אברהם בעצמו מתאמץ ועושה בגופו וכן נותן את המקסימום האפשרי לאורחים, מסירות כזאת למצווה ראויה לתת זכות מיוחדת לבניו בעתיד. ואכן ע"י פעולת אברהם אבינו, הוא למעשה זרע את הזרעים לעתיד לבוא שבהם יקבלו עם ישראל במדבר מן, באר ועוני הכבוד. אמנם הזכות הייתה מרחפת אך היה צריך להוציא את הזכויות מהכח אל הפועל מתוך הזרעים שזרע אברהם אבינו להוציא את כל הענפים והפירות של מצוות אלו ואכן את ההוצאה מן הכח אל הפועל באו בזכות משה, אהרון ומרים. יש פעולות, מצוות ומעשים שאדם עושה במסירות נפש ועל ידי זה הוא זורע זכויות וישועות לבניו אחריו, אכן צריך שיבוא הבן הראוי לקבל את השפע הזה ולהצמיח אותו כלפי מעלה. וזה מה שאומרים "זכות אבות" ומעשה שהיה באדמו"ר שהיה מחלק כספי צדקה ולקרוביו היה נותן יותר מלאחרים. יום אחד הגיע יהודי ואמר לרב שהם קרובי משפחה כדי שהרב יתן לו יותר. הרב שאל: איך אנחנו קרובים? היהודי התחיל מתפתל בסיפורי סבתא איך שכן דוד שלישי שלו נשא לאשה את בת הדודה הרביעית של הרב. הרב חייך ואמר "עוד קרובים" דהיינו זו כלל לא קרבה אלא רחוקים אנו ממש, ונתן לו צדקה כפי שכולם מקבלים. היהודי יצא במפח נפש. בחוץ פגש אותו חבר ושאל אותו מדוע הוא מצוברח? סיפר לו הלה את כל המעשה. אמר לו החבר יש לי עצה בשבילך כאשר הרב יתפלל שמונה עשרה ויגיע למילים "אלוקי אברהם אלוקי יצחק ואלוקי יעקב" תלחש לו באוזן "עוד קרובים". ואכן היהודי עשה כעצת חברו וברגע שהרב שמע כך הזדעזע עד מאד ובסיום התפילה קרה לו והביא לו עוד תוספת לצדקה. אבל לפעמים "זכות אבות" זה דבר מסוכן, משום שמעמידים את הבנים כלפי האבות ובוחנים את מעשיהם כלפי אבותם. וזה מה שאומרת התורה "וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם" שפסוק זה נאמר בסוף הקללות בפרשת בחוקותי, שלכאורה אין לו קשר לנושא הקללות. אלא אם כן נסביר שפסוק זה הוא נחמה. אך אי אפשר לומר כן משום שאח"כ התורה חוזרת לקללות. אלא הביאור הוא: שגם זכות אבות הוא חלק מהעונש. כאשר מעמידים אותנו כלפי האבות והקב"ה זוכר את האבות ומעשיהם מול הבנים ומעשיהם אזי העונש גדול יותר כי הפערים בין הדורות ניכרים עד למאוד. על כן חובה עלינו להיבדק במעשי האבות וללכת בדרכם.

בהרכת ללון ומבורך

הרב רון אל אהרון

אורות ההלכה

תשובות הלכתיות משולחנו של
מורנו המרא דאתרא
הגאון הגדול רבי יהודה דרעי שליט"א

מהלכות נשיאות כפיים - ב'

ש - כהן המחלל שבת בפרהסיא אבל נזהר באיסורי שבת אחרים כגון הבערה וכו' האם יש להקל בו לענין נשיאות כפיים?

ת - כהן המחלל שבת בפרהסיא אבל נזהר באיסורי שבת אחרים כגון הבערה וכו', נראה שאין לדנו כמומר לעבודה זרה, ואפשר שלדברי הכל יש להקל בו לענין נשיאות כפיים.

ש - כהן שנשא אחת מהנשים האסורות עליו משום כהן האם יש למנעו מלישא כפיו ולקרוא בתורה ראשון?

ת - כהן שנשא אחת מהנשים האסורות עליו, כגון גרושה זונה וחללה או חלוצה, לא ישא כפיו, ואין נוהגים בו קדושה אפילו לקרות בתורה ראשון. ומיהו נראה שלשאר עליות התורה אפשר להעלותו. ואפילו גירשה או מתה פסול, עד שידור הנאה על דעת רבים מהנשים שהוא אסור בהן. וי"א שבאשה שהוא נכשל בה, אין די בזה שידור הנאת חיתון אלא צריך שידור עצמו ממנה מכל הנאות שבעולם.

ש - ומה הדין בזה כשלא נשאה בחו"ק כדמו"י אלא בא עליה דרך זנות כגון שידוע שהוא מתגורר עמה בבית אחד?

ת - אמנם מלשון הכתוב אשה גרושה זונה וחללה "לא יקחו", משמע שלא נאסרו אלא בדרך קידושין, וכן מדויק לכאורה מלשון השו"ע שכתב כהן "שנשא" גרושה וכו'. מכל מקום יש מגדולי הפוסקים שהורו, דהוא הדין כשבא עליה בדרך זנות, ואפשר דאסור אפילו מהתורה. אלא שבדרך זנות אינו נפסל אא"כ בא עליה כמה פעמים כגון שידוע שהוא מתגורר עמה בבית אחד, אבל כל שבא עליה פעם אחת בדרך אקראי אינו נפסל. משא"כ כשנשא אחת מאלו הנשים אפילו פעם אחת, הרי זה נפסל לאלתר.

ש - כהן שנטמא למת או שידוע שאינו נזהר מלעבור על מני קברות של ישראל האם יש למנעו מלישא כפיו ולקרוא בתורה ראשון?

ת - כהן שנטמא למת שאינו משבעת מתי מצוה או אפילו כשידוע שאינו נזהר מליכנס לבית קברות של ישראל, פסול מן הדוכן ומכל מעלות הכהונה. מיהו כל שקיבל עליו שלא יטמא עוד למתים, הרי זה מותר לעלות מיד לדוכן וגם לקרוא בתורה ראשון, וא"צ שידור כן על דעת רבים.

ש - רופא כהן שנצרך לכרות איברים או להיכנס לביה"ח כשיש שם מתים האם נפסל בזה מלעלות לדוכן ושאר מעלות הכהונה?

ת - כהן שהוא מומחה יותר מאחרים, מותר לו לעשות הכל כדי להציל את החולה כולל ניתוחים וכריתת איברים המטמאים וגם ליכנס לביה"ח אף שיש שם נפטרים, ופשוט שאינו נפסל בזה מלישא כפיו או לקרוא בתורה ראשון.

ש - כהן ששתה יין או שאר משקין משכרים האם מותר לעלות לדוכן.

ת - כהן ששתה יותר מרביעית יין אע"פ שהוא מזוג ואפילו שתאו בכמה פעמים, לא ישא את כפיו עד שיסיר יינו מעליו, והיינו עד שיפוג יינו ע"י הליכה או שינה. ואם שתה שאר משקין המשכרים, אף שמעיקר הדין אינו נפסל אא"כ שתה מהם הרבה עד שנשתכר, מכל מקום הורו האחרונים שאפילו ב"שתוי" שאינו יכול לדבר עם המלך, לא ישא כפיו. ועכ"פ כבר פשט המנהג שהכהנים אינם שותים כלל משקה המשכר לפני עלייתם לדוכן, וכן ראוי לכל הכהנים להקפיד בזה משום דמנהג ישראל דין.

המצווה והעושר המופלג

"אני מרגיש כי הגיעה שעת להיפרד מן העולם", שח האב לבנו, מצליח. "לפני מותי ברצוני לומר לך דבר ששמעתי מאבי ז"ל לפני פטירתו: בחר לך מצווה אחת אותה תקיים במסירות נפש, אפילו יעלה לך קיומה בכל רכושך. בזכות זו יעזור לך השם שתצליח בכל דרכיך ותישמר מכל רע".

מצליח, שהיה מדקדק במצוות, הבטיח לאביו בעיניים דומעות שינצור את דבריו האחרונים. באותו מעמד קיבל על עצמו להקפיד במיוחד על מצוות נטילת ידיים של שחרית, והוא אכן השתדל לקיים מצווה זו בדקדקנות ובהידור.

עסקיו שיגשגו יפה וקשרי-המסחר שניהל הקיפו כבר גם מדינות רחוקות. יום אחד החליט לצאת למרחקים כדי לפתח יותר את מסחרו. הוא נפרד מאשתו ומילדיו, נטל את טליתו, תפיליו וכן חומש וספר משניות, הצטייד במזון ובנאד גדול של מים ויצא לדרך. הוא לקח עמו כמות גדולה מהרגיל של מים, כדי שיספיקו גם לנטילת-ידיים. מצליח הצטרף לשיירת סוחרים, כמקובל באותם ימים. הם כבר היו בלב המדבר כאשר פרצה הסערה. רוחות עזות טישטשו את נתיב הגמלים והשיירה התנהלה על-פי חושיו של מורה-הדרך. חלפו ימים אחדים והשיירה נוכחה כי טעתה בדרך. ראש השיירה ריכז את האנשים והסביר כי בשל טעות זו יארך המסע בכמה ימים נוספים והדבר יחייב צימצום במים. "אני מבקש מכולם למסור לי את המים שברשותם ואנו נחלקם לנוסעים, מנה יומית שווה לכל אחד", הודיע.

מצליח היה בצרה. את נאד המים שלו נאלץ למסור ועתה נותר ללא מים לנטילת-ידיים. תחילה חשב להצטמצם במי-השתיה שלו, ולהשתמש בחלקם לנטילת-ידיים. אך כשקיבל את המנה הראשונה, נוכח שאך בקושי יצליח לנטול בהנ את ידיו. היה ברור לו שכך לא יוכל להתקיים.

"אני מוכרח לקבל מנה נוספת של מים, לצורך נטילת-ידיים", פנה מצליח לראש השיירה. המנהיג פרץ בצחוק לגלגני. "לא בא בחשבון", אמר.

מצליח זכר את דברי אביו. "אני מוכן לתת את כל כספי תמורת מנת מים יומית לנטילת-ידיים", הצהיר בהחלטיות. "תן", ענה המנהיג, כשהוא ממשיך לצחוק.

כשהניח מצליח את צורו, המלא מטבעות זהב, וביקש מעט מים תמורתם חשבו הכול שנטרפה עליו דעתו. אך כשראו שהוא עומד איתן בדעתו, החליטו שזו עיסקה מצויינת. הם עשו עסק טוב, והתחלקו בכספו. מי שהיה מרוצה לא פחות מהעיסקה היה דווקא מצליח, שיכול היה עתה לקיים את המצווה כהלכתה ללא דאגה.

לקראת תום המסע החליט מצליח שאין עוד טעם להמשיך עם השיירה, אחרי שנותר בחוסר-כול.

אורות עונג שבת

המאכלים הקדושים של אברהם למלאכים

'ואקחה פת לחם וסעדו ליבכם אחר תעבורו, ויאמרו כן תעשה כאשר דברתי', צריך להבין מדוע אמר אברהם אבינו ע"ה למלאכים "אחר תעבורו" לכאורה זה פחיתות כבוד לומר לאורחים שאין להם רשות לשהות בביתו כי אם רק לאכול ולאחר הארוחה מיד תעבורו תלכו מפה לדרככם.

כתב ה'בן לאשרי' בשם האדמו"ר ה'בית ישראל' מגור ז"ע"א, על פי מה שמדייק במדרש אמר רבי אחא נאמר "וסעדו ליבכם" בלשון יחיד ולא נאמר "ללבכם" בלשון רבים מגיד שאין היצר הרע שולט במלאכים, שאין להם כמו שיש לאדם שתי לבבות חציו יצר הטוב וחציו יצר הרע.

וכמו שכתב רש"י 'ואהבת את ה' אלוהיך בכל לבבך', בשני יצריך שלא יהא לבך חלוק על המקום. וזה בגלל שאין המלאכים נהנים מעולם הזה הגשמי ולכן אין ליצר הרע שליטה עליהם. ואם כן לפי זה כשביקש אברהם אבינו מהמלאכים שיאכלו אצלו, הם טענו לו שאם יהנו מגשמיות העולם הזה, איכא למיחש שמא ישלוט בהם היצר הרע, כמו שאירע למלאכים שירדו בימי דור המבול ונפלו.

ועל זה הבטיחם אברהם "אחר תעבורו" אני אתן לכם מאכלים קדושים ואין לכם לחשוש כי חלילה תעבורו לרשותו של "אחר" שהוא "היצר הרע", כמו שכתב בזוהר ש"היצר הרע" נקרא "אחר" ונרמז בפסוק 'אני ה' אני הוא ולא אחר', היינו "אני ה' בא לגאול אתכם מבלי הפרעתו של אחר שהוא הס"מ", וכדאיתא במסכת בבא בתרא הוא השטן הוא היצר הרע הוא הס"מ מלאך המות.

ועל כן הזהירוהו המלאכים לאברהם 'כן תעשה כאשר דברתי'. ואם כן מה שאמר אברהם אבינו למלאכים "אחר תעבורו" אין זה פחיתות כבוד אלא אדרבא בא להשיב נפשם שלא יחששו לאכול אצלו כי מאכליו קדושים ולא יהיה ליצר הרע שליטה עליהם.

הוא נפרד ממנה ופנה לאשר נשאוהו רגליו. עד מהרה הגיע ליער והחל לשוטט בו. בינתיים שקעה השמש, ומצליח תר אחר מקום מתאים ללינת לילה.

בקרחת היער בה התיישב נראו גחלים עוממות. ברור היה כי בני אדם שהו שם לפני זמן קצר. בסיוור קצר בשטח מצא מעין מים זכים. הוא התרחץ, שתה לרוויה ומילא את נאדו במים. קול צעדים כבדים הגיע לאוזניו. מצליח מיהר לטפס על אילן גבוה ולהתחבא בין ענפיו. מולו עברה בסך חבורת שודדים מזויינת, נושאת שלל רב ומובילה שבוי כבול. מצליח לא האמין למראה עיניו: השבוי לא היה אחר מאשר מנהיג השיירה, ממנו נפרד רק באותו בוקר.

ממקום מחבואו עקב אחרי השודדים. הוא ראה כיצד הם מגוללים אבן גדולה ממקומה, פתח מערה נתגלה, והם השתלשלו לתוכה בזה אחר זה. כל הלילה נשאר מצליח על העץ, נזהר שלא להירדם. לפנות בוקר שמע את צעדיהם של אנשי הכנופיה היוצאים למלאכת השוד שלהם. כשנעלם אחרון השודדים מן האופק, ירד מצליח ממורומי העץ עליו התחבא, ובמאמץ מוגבר הצליח להסיט קימעה את האבן המכסה על פתח המערה. בסדק הצר שנוצר חמק פנימה. עיניו הסתנוונו מאוצרות הפז שהתגלו לעיניו, שללם של השודדים. באגף אחר מצא שולחן ערוך. מצליח, שזו יממה שלמה לא בא אוכל אל פיו, ישב ואכל פירות ושאר מיני מאכל שאין חשב לכשרותם.

הוא החל לשוטט במערה ובחדר צדדי גילה שני אנשים כבולים באזיקים. את האחד זיהה מיד – היה זה ראש השיירה. הוא סיפר למצליח, כי זמן קצר לאחר שנפרד מהם נשדדה השיירה על ידי הכנופיה, והוא עצמו נלקח בשבי. השבוי השני סיפר לו, כי היונו בנו היחיד של השייח, שיצא בראש חוליית חיילים כדי לחסל את השודדים שהטילו את אימתם על הסביבה. אך לרוע המזל נהרגו כל חייליו והוא נפל בשבי. השודדים דורשים תמורתו כופר כספי גדול, ומאיימים להרוג אם לא ישולם הכסף.

מצליח מיהר לשחרר את האסירים משביים. השייח לא ידע את נפשו מרוב שמחה למראה בנו. אך מצליח תבע לא להמתין רגע ולשלוח פלוגת חיילים כדי לכתר את מקום המערה וללכוד את השודדים. כך בא הקץ על חבורת הפשע.

ומצליח עצמו – אחרי כל המתנות היקרות שקיבל מהשייח תמורת הצלת בנו, ידע דבר אחד: כי רק בזכות מצוות נטילת-ידיים, עליה מסר את נפשו, זכה לכל אלה.

לעילוי נשמת
הרב יוסף שלמה טריקי זצ"ל
ב' עליה ז"ל
והרבנית רחל טריקי ע"ה
בת סימ' ז"ל
ת. נ. צ. ב. ה.

שבת שלום

